

SIGÖLDUSTÖÐ Í ÁSAHREPPI OG RANGÁRÞINGI YTRA

Greinargerð deiliskipulags

21.11.2022

SAMÞYKKTIR

Deiliskipulag þetta var auglýst samkvæmt 40. og 41. gr. skipulagslaga nr. 123/2010, með síðari breytingum.

Deiliskipulagið var samþykkt af sveitarstjórn Ásahrepps _____

f.h. Ásahrepps

Deiliskipulagið var samþykkt af sveitarstjórn Rangárbings ytra _____

f.h. Rangárbings ytra

Skipulagslýsing var auglýst frá _____ með athugasemdafresti til _____

Deiliskipulagstillagan var auglýst frá _____ með athugasemdafresti til _____

Auglýsing um gildistöku deiliskipulagsins var birt í B-deild Stjórnartíðinda _____

UPPLÝSINGAR

SKJALALYKILL

1611-302-01-GRG-001-V01

HÖFUNDUR

Ingibjörg Sveinsdóttir

RÝNT

Sólveig Olga Sigurðardóttir

EFNISYFIRLIT

1	INNGANGUR	4
1.1	Skipulagsgögn	4
1.2	Helstu þættir deiliskipulagsins	5
2	FORSENDUR OG STAÐHÆTTIR	5
2.1	Sigöldustöð	5
2.2	Yfirbragð mannvirkja	7
2.3	Náttúrufar	7
2.4	Tengsl við aðrar áætlanir og fyrirbyggjandi stefna	8
2.4.1	Landsskipulagsstefna 2015-2026	8
2.4.2	Aðalskipulag Ásahrepps 2020-2032	8
2.4.3	Aðalskipulag Rangárbings ytra 2016-2028	9
2.4.4	Samræmi deiliskipulagstillögu við fyrirbyggjandi áætlanir	10
2.4.5	Deiliskipulag	11
2.4.6	Deiliskráning fornminja	11
2.4.7	Mannvirkjaskráning	11
2.4.8	Þjóðlenda	11
3	SKIPULAGSSKILMÁLAR	12
3.1	Iðnaðarlóðir	12
3.2	Skilmálar fyrir mannvirki Sigöldustöðvar	13
3.3	Samgöngur	13
3.4	Efnistaka	14
3.5	Veitur	14
3.5.1	Rafveita	14
3.5.2	Vatnsból	15
3.5.3	Fráveita	15
3.6	Sorp	15
3.7	Regnvatn	15
4	ALMENNIR BYGGINGARSKILMÁLAR	15
4.1	Hönnun og uppdrættir	15
4.2	Mæliblöð	15
4.3	Frágangur lóða og umgengni	15
5	UMHVERFISMATSSKÝRSLA	16
5.1	Matsskylda	16
5.2	Matsspurningar og viðmið	16
5.3	Valkostir og umhverfisáhrif þeirra	17
5.3.1	Niðurstaða	19
6	SKIPULAGSFERLI, KYNNING OG SAMRÁÐ	19
6.1	Skipulagslýsing	19
6.2	Umsagnaraðilar deiliskipulagstillögu	19
6.3	Skipulagsferli	19
7	HEIMILDIR	20

1 INNGANGUR

Landsvirkjun vinnur að gerð deiliskipulags fyrir Sigöldustöð (landnr. 165348). Mannvirki eru í Ásahreppi og Rangárþingi ytra. Deiliskipulagið snýst um að staðfesta núverandi landnotkun og heimila stækkun stöðvarinnar. Í dag er virkjað rennsli 240 m³ /s og afl Sigöldustöðvar er 150 MW. Framkvæmdir við stöðina hófust árið 1973 og var hún gangsett í byrjun árs 1978. Landsvirkjun áformar nú að stækka stöðina með því að bæta við fjórðu vélinni og auka með því afl stöðvarinnar í allt að 215 MW. Auk þess verður stöðvarhús stækkað og frárennisskurður breikkaður næst stöðvarhúsi.

Unnin hefur verið mannvirkjaskráning fyrir stöðina og eru settir skilmálar í tengslum við hana. Þá voru fornminjar skráðar.

Skipulagssvæði Sigöldustöðvar er um 108 ha að stærð.

Markmið

Deiliskipulaginu er ætlað að setja ramma utan um starfsemi á svæðinu og viðhald hennar til framtíðar og að gerð sé grein fyrir núverandi og nýjum mannvirkjum í skipulagi.

Markmið Landsvirkjunar með gerð deiliskipulags er eftirfarandi:

- Að hafa gildandi deiliskipulag fyrir stöðvarmannvirki virkjunarinnar.
- Að tryggja örugga umgjörð um aðgengi og umferð um svæðið.
- Að setja skilmála fyrir verndun og viðhald núverandi mannvirkja.
- Að setja inn heimild fyrir meiri raforkuframleiðslu og stækkun stöðvarhúss.

Áhersla er lögð á að mannvirki falli vel að landslagi og ásýnd svæðisins. Gerð er grein fyrir helstu veitum eins og vatnsveitu, tengingu rafmagns, háspennulínunum og útfærslu fráveitu. Unnin hefur verið mannvirkjaskráning fyrir mannvirki Sigöldustöðvar. Gerð er grein fyrir henni og settir skilmálar um verndun og viðhald mannvirkja, eftir því sem við á. Einnig er gerð grein fyrir deiliskráningu fornminja.

1.1 Skipulagsgögn

Skipulagsuppdrættir eru unnir á grunni loftmyndar frá Loftmyndum ehf, kortagrunnum IS50v frá LMÍ, auk grunna sveitarfélagsins. Deiliskipulagsgögn eru unnin í hnitakerfinu ISN93. Skipulagsgögn eru eftirfarandi:

- Deiliskipulagsuppdráttur fyrir stöðvarhús og tengivirki í mkv. 1:2.000.
- Deiliskipulagsuppdráttur fyrir botnrás í mkv. 1:2.000.
- Deiliskipulagsuppdráttur fyrir yfirfall í mkv. 1:2.000.
- Yfirlitsuppdráttur deiliskipulags í mkv. 1:25.000.
- Greinargerð með skipulags- og byggingarskilmálum og umhverfisskýrslu.

1.2 Helstu þættir deiliskipulagsins

Helstu þættir sem deiliskipulagið tekur til eru eftirfarandi:

- Gerð verður grein fyrir núverandi mannvirkjum og skilgreindar lóðir fyrir öll helstu mannvirki.
- Heimilt verður að stækka stöðvarhús og auka raforkuframleiðslu.
- Unnin hefur verið mannvirkjaskráning fyrir Sigöldustöð. Settir verða byggingarskilmálar fyrir viðhald og/eða breytingar á núverandi mannvirkjum.

2 FORSENDUR OG STAÐHÆTTIR

Á vatnasviði Þjórsár og Tungnaár eru sex vatnsaflsvirkjanir: Búrfellsvirkjun syðst, þá Sultartangavirkjun, Búðarhálsvirkjun, Hrauneyjafossvirkjun, Sigölduvirkjun og Vatnsfellsvirkjun nyrst. Samanlagt afl þeirra er 1040 MW.

2.1 Sigöldustöð

Sigölduvirkjun var tekin í notkun árið 1978. Uppsett afl virkjunarinnar er 150 MW og orkuvinnslugeta 920 GWst/ári. Krókslón er miðlunarlón virkjunarinnar og er það um 14 km², myndað með stíflu í gljúfri Tungnaár ofan við Sigöldu. Úr Krókslóni er vatni veitt eftir aðrennslisskurði að inntaki á vesturbrún Sigöldu. Heildarfallhæð er 74 m. Frá Sigölduvirkjun er vatninu veitt um frárennslisskurð í Hrauneyjalón.

MYND 1. Mannvirki Sigöldustöðvar.

MYND 2. Sigöldustöð og tengivirki. Krókslón efst á myndinni og Hrauneyjalón neðst. Farvegur Tungnaár til hægrí. (Mynd: Emil Þór Sigurðsson).

2.2 Yfirbragð mannvirkja

Við Sigöldustöð er stöðvarhús, tengivirki, Krókslón, stífla, aðrennslis- og frárennslisskurður, yfirfall, botnrás o.fl. Mannvirki eru steipt og veggir í ljósum lit. Frá Sigöldustöð liggur Sigöldulína 2 að Hrauneyjafossstöð, Sigöldulína 3 að Búrfellsstöð, Sigöldulína 4 að Prestbakka á Síðu og Vatnsfellslína 1 að Vatnsfellsstöð.

2.3 Náttúrufar

Svæðið umhverfis Sigöldustöð er lítt grónir melar og öldur, nema næst stöðinni þar sem unnið hefur verið að uppgræðslu. Samkvæmt vistgerðarkortlagningu Náttúrufræðistofnunar Íslands er að finna vistlendin aðrar landgerðir, melar og sandlendi, hraunlendi, moslendi. Vistgerðir sem finnast eru; tún og akurlendi, eyðimelavist, sanda- og vikravist, eyðimelavist, eyðihraunavist og hélumosavist. Allar vistgerðir hafa lágt eða miðlungs verndargildi.

Samkvæmt vefsíðu Náttúrufræðistofnunar Íslands þá liggja Búrfellshraun (3200 ára) og Sigölduhraun (4500-7000 ára) að Krókslóni. Hraunin eru hluti af Bárðarbungueldstöðvakerfinu og njóta sérstakrar verndar skv. lögum um náttúruvernd nr. 60/2013.

2.4 Tengsl við aðrar áætlanir og fyrirbyggjandi stefna

2.4.1 Landsskipulagsstefna 2015-2026

Við skipulagsgerð sveitarfélaga verði leitast við að varðveita náttúru- og menningargæði sem hafa staðbundið, eða víðtækara, gildi út frá sögu, náttúrufari eða menningu.

Skipulag gefi kost á að nýta orkulindir í dreifbýli með sjálfbærni og umhverfisvernd að leiðarljósi. Jafnframt gefi skipulag kost á uppbyggingu flutningsmannvirkja raforku sem tryggji örugga afhendingu raforku. Mannvirki vegna orkuvinnslu og orkuflutnings falli sem best að landslagi og annarri landnotkun.

Sveitarfélög á miðhálandinu útfæri landsskipulagsstefnu um verndun víðerna- og náttúrugæða í skipulagsáætlunum sínum.

2.4.2 Aðalskipulag Ásahrepps 2020-2032

Í gildi er Aðalskipulag Ásahrepps 2010-2022. Endurskoðað aðalskipulag er í staðfestingarferli. Mannvirki Sigöldustöðvar eru á skilgreindu iðnaðarsvæði og einnig skilgreind sem miðlunarlón, stíflur og skurðir.

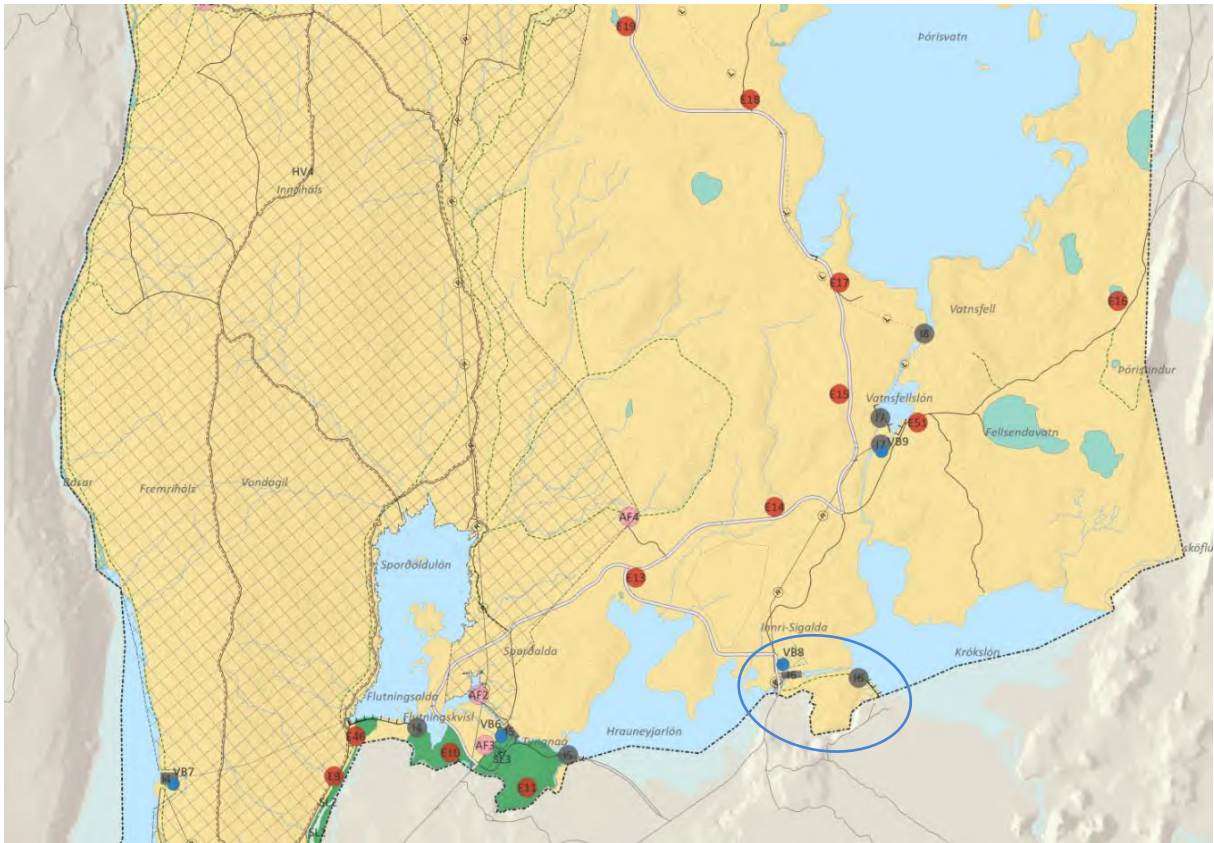
Í aðalskipulaginu eru eftirfarandi markmið fyrir iðnaðarsvæði:

- Virkjanir taki tillit til umhverfisins og rask á framkvæmdatíma verði eins lítið og mögulegt er. Að framkvæmdum loknum verði landið aðlagð að landi umhverfis.

TAFLA 1. Iðnaðarsvæði.

NR	HEITI	LÝSING OG SKILMÁLAR	STÆRÐ HA
16	Sigölduvirkjun	Stöðvarhús, tengivirki, aðrennslis- og frárennslisskurðir, Krókslón, stífla og botnrás. Sigöldulón er um 13 km ² . Frá því er vatni veitt um aðrennslisskurð og göng að stöðvarhúsi. Frárennslisli fer um skurð í Hrauneyjalón. Virkjunin er 150 MW og er heimilt að stækka hana í 215 MW. Framkvæmdir felast í endurbótum á núverandi vélum eða nýjum öflugri vélum. Heimilt er að lengja núverandi stöðvarhús um allt að 70 m og breikka frárennslisskurð á um 200 m kafla næst stöðvarhúsi. Gert er ráð fyrir viðhaldi og endurbótum á mannvirkjum og stækkun virkjunarinnar. Heimilt er að endurnýja tengivirki Sigölduvirkjunar og byggja yfir það. Svæðið er tvískipt. Virkjanasvæðið nær einnig til Rangárþings ytra.	5

Vatnsból, VB8, er sýnt á skipulagsupprætti og afmarkað vatnsverndarsvæði umhverfis það.

MYND 3. Hluti af Aðalskipulagi Ásahrepps 2020-2032. Skipulagssvæðið er innan bláa rammans.

2.4.3 Aðalskipulag Rangárþings ytra 2016-2028

Í kafla um iðnaðarsvæði í aðalskipulaginu er gerð grein fyrir Krókslóni, stíflu og yfirfalli.

NR	HEITI	LÝSING	STAÐSETNING
120	Yfirfall Krókslóns	Yfirfall, stíflur og leiðigarðar Krókslóns. Stærð svæðis er um 1 ha.	Afréttur
	Krókslón	Krókslón er miðlunarlón Sigölduvirkjunar. Stærð lónsins er 14 km ² . Stífla Krókslóns er að stórum hluta í Rangárþingi ytra.	Afréttur

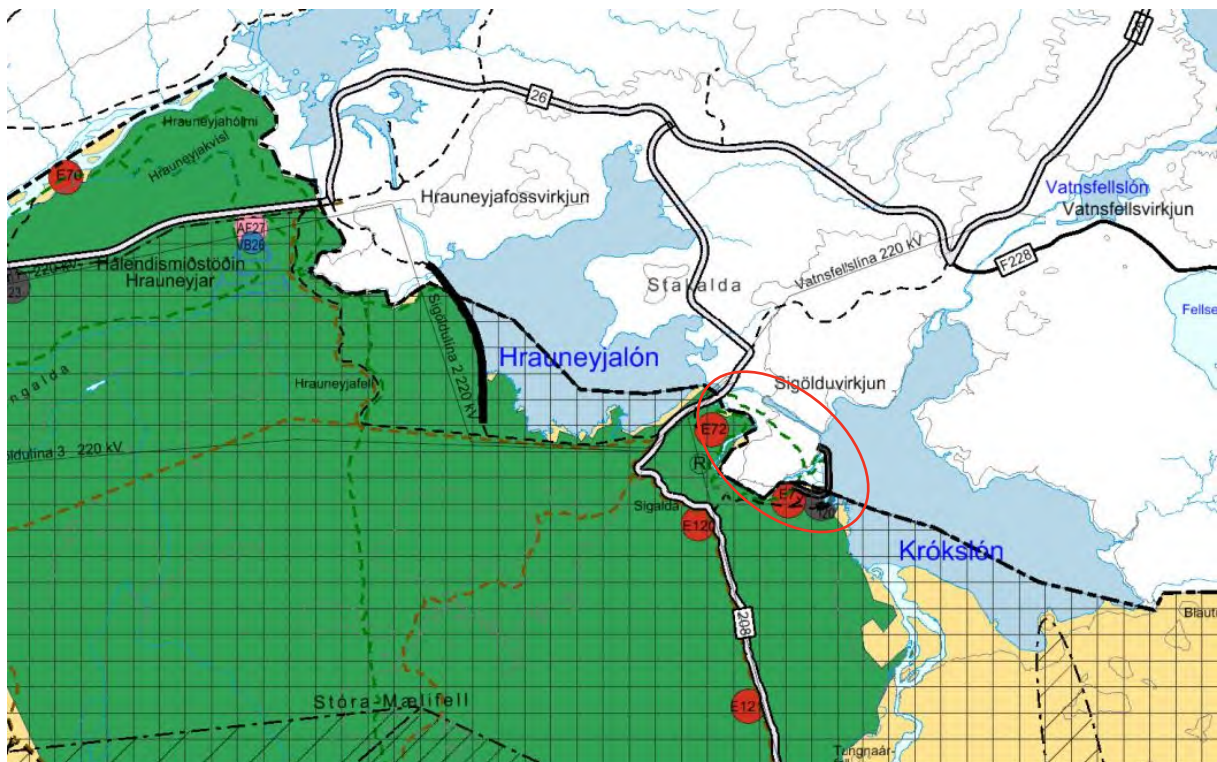
Sigöldulón og stífla þess eru innan hverfisverndarsvæðisins HV13, sem er afréttarsvæði sunnan Tungnaár. Skilmálar eru að ekki verði hróflað við minjum á svæðinu, s.s. gömlum vörðum eða skálum án samráðs við Minjastofnun.

Hluti svæðisins sem liggur að Tungnaá og Krókslóni er skilgreint sem skógræktar og landgræðslusvæði (SL26) og er það hluti af Hekluskógum. Markmið fyrir skógrækt- og landgræðslu er að vinna að stöðvun gróður- og jarðvegseyðingar og endurheimt landgæða, þar sem þess þarf. Suðaustan við Krókslón er óbyggt svæði.

Efnistökusvæðin E72, E73 og E120 eru í námunda við Sigöldustöð og getur efni úr námunum nýst til framkvæmda.

NR	HEITI SVÆDIS	LÝSING	SVÆÐI
E72	Sigalda	Grjótnáma. Mati á umhverfisáhrifum er lokið. Unnir verða allt að 50.000 m ³ . Stærð er um 2 ha.	Afréttur
E73	Sigalda innri	Grjótnáma. Mati á umhverfisáhrifum er lokið. Unnir verða allt að 50.000 m ³ . Stærð er um 2 ha.	Afréttur
E120	Sigalda	Setnáma, stærð er allt að 0,5 ha. Áætluð efnistaka er allt að 10.000 m ³ .	Afréttur

Í aðalskipulaginu er áhersla á nægt framboð efnistökusvæða og að þau séu í námunda við notkunarstað efnis. Einnig á góða umgengni á nýtingartíma og vandaðan frágang við verklok.

MYND 4. Hluti af Aðalskipulagi Rangárbings ytra 2016-2028. Skipulagssvæðið er innan rauða hringins.

2.4.4 Samræmi deiliskipulagstillögu við fyrirbyggjandi áætlanir

Deiliskipulagstillagan er í samræmi við landsskipulagsstefnu. Í deiliskipulagstillögunni er gert ráð fyrir að aflvélur Sigöldustöðvar verði stækkaðar svo stöðin nái að framleiða meiri raforku úr sama magni af vatni. Með því er verið að nýta orkuauðlindir betur. Stefna deiliskipulagstillögunnar hefur ekki áhrif á víðerni.

Deiliskipulagstillagan er í samræmi við Aðalskipulag Ásahrepps 2020-2032 en þar er gert ráð fyrir mannvirkjum Sigöldustöðvar og aflaukningu.

Deiliskipulagstillagan er í samræmi við Aðalskipulag Rangárbings ytra 2016-2028 en þar er gert ráð fyrir mannvirkjum Sigöldustöðvar.

2.4.5 Deiliskipulag

Ekkert deiliskipulag er í gildi fyrir Sigöldustöð.

2.4.6 Deiliskráning fornminja

Deiliskráning fornminja fór fram haustið 2021 og var unnin af Fornleifastofnun Íslands. Engar minjar fundust innan skipulagssvæðisins¹.

Finnist áður ókunnar minjar ber að tilkynna fundinn til Minjastofnunar svo fljótt sem auðið er skv. 24. gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012. Óheimilt er að hrófla við minjum án heimildar Minjastofnunar.

2.4.7 Mannvirkjaskráning

Í tengslum við gerð deiliskipulags var framkvæmd mannvirkjaskráning fyrir mannvirki Sigöldustöðvar. Markmiðið er að stuðla að vernd og varðveislu byggðar vegna svipmóts, menningarsögu eða listræns gildis í samræmi við lög um verndarsvæði í byggð nr. 87/2015. Í gr. 5.3.2.1 í skipulagsreglugerð, nr. 90/2013, segir *”Í þegar byggðu hverfi skal lagt mat á varðveislugildi og svipmót byggðar og einstakra bygginga sem fyrir eru, með gerð húsakönnunar og setja markmið og skilmála um verndun og viðhald á grunni þeirrar könnunar”*.

Í mannvirkjaskráningu tekur mat á varðveislugildi til eftirtalinna þátta: Byggingarlistar, menningarsögulegs gildis, umhverfisgildis, upprunalegs gildis mannvirkja og ástands. Út frá mati á þessum þáttum eru færð rök fyrir varðveislugildi².

Mannvirkjaskráning var unnin af Úrbanistan 2019. Niðurstaðan er sett fram í skýrslunni „Aflstöðvar á Þjórsár- og Tungnaársvæði. Mannvirkjaskráning³“. Í skýrslunni koma fram leiðbeiningar um hvort og á hvaða hátt megi breyta einstökum mannvirkjum. Leiðbeiningarnar eru lagðar til grundvallar við setningu skilmála um verndun og viðhald mannvirkja á skipulagssvæðinu.

2.4.8 Þjóðlenda

Sigöldustöð er innan þjóðlendu.

¹ (Kristjana Vilhjálmsdóttir, Ragnheiður Gló Gylfadóttir 2021).

² (Guðný Gerður Gunnarsdóttir 2017).

³ (Anna María Bogadóttir 2019).

Þjóðlendar eru landsvæði þar sem íslenska ríkið er eigandi lands og hvers konar landsréttinda og hlunninda sem ekki eru háð einkaeignarrétti. Um þjóðlendar gilda lög nr. 58/1998 um þjóðlendar og ákvörðun marka eignarlanda, þjóðlendna og afrétta (Alþingi Íslands 1998).

Samkvæmt 3. gr. laganna má enginn hafa afnot af þjóðlendu fyrir sjálfan sig, þar með talið að reisa þar mannvirki, gera jarðrask, nýta hlunnindi, vatns- og jarðhitaréttindi án leyfis. Til að nýta land og landsréttindi innan þjóðlendu þarf leyfi hlutaðeigandi sveitarstjórnar sem og forsætisráðuneytisins sé nýting heimiluð til lengri tíma en eins árs. Ef um er að ræða nýtingu vatns- og jarðhitaréttinda, námur og önnur jarðefni innan þjóðlendu þarf leyfi forsætisráðherra nema mælt sé fyrir um annað í lögum.

Einstaklingar, sveitarfélög eða aðrir lögaðilar geta átt svokölluð takmörkuð eignarréttindi innan þjóðlendna. Þjóðlendulög raska ekki slíkum réttindum. Samkvæmt 5. gr. laganna skulu þeir sem hafa nýtt land innan þjóðlenda sem afrétt fyrir búfenað, eða haft þar önnur hefðbundin not sem afréttareign fylgja, halda þeim rétti í samræmi við ákvæði laga þar um. Afréttur er skv. 1. gr. landsvæði utan byggðar sem að staðaldri hefur verið notað til sumarþeirrar fyrir búfé. Hið sama gildir um önnur réttindi sem menn færa sönnur á að þeir eigi.

3 SKIPULAGSSKILMÁLAR

Í deiliskipulaginu er gerð grein fyrir núverandi mannvirkjum Sigöldustöðvar. Sett verða ákvæði um heimild til breytinga/viðhalds á núverandi mannvirkjum, stækkun stöðvarhúss og meiri raforkuframleiðslu ásamt því að frárennisskurður verður breikkaður.

3.1 Iðnaðarlóðir

Afmarkaðar eru lóðir umhverfis steipt mannvirki.

HEITI	STÆRD M ²	MANNVIRKI OG SKIPULAGSSKILMÁLAR
Sigöldustöð stöðvarhús	13.257,8	Lóð fyrir stöðvarhús og inntak Sigöldustöðvar. Sigöldustöð er 150 MW, heimilt er að stækka stöðina í 215 MW með aflaukningu á vélum og nýjum vélum.
		Heimilt er að lengja núverandi stöðvarhús um allt að 20 m, eða byggja nýtt stakstætt hús. Viðbygging eða nýbygging skal að öllu leyti taka mið af útliti og yfirbragði núverandi stöðvarhúss.
		Heimilt er að breikka frárennisskurð næst stöðvarhúsinu og allt að 200 m út frá því.
Sigöldustöð tengivirki	14.075,0	Raskist gróður við framkvæmdir skal að lágmarki samsvarandi svæði grætt upp. Lóð fyrir tengivirki Sigöldustöðvar. Heimilt er að endurnýja tengivirki, stækka og/eða byggja yfir það. Verði byggt yfir tengivirki skal byggingin taka mið af útliti og yfirbragði núverandi stöðvarhúss.
Sigöldustöð botnrás	1.940,1	Lóð fyrir botnrás í stíflu Krókslóns. Heimilt er að viðhalda mannvirkjum.
Sigöldustöð yfirfall	26.990,1	Lóð fyrir steipt yfirfallsmannvirki í stíflu Krókslóns. Heimilt er að viðhalda mannvirkjum.

3.2 Skilmálar fyrir mannvirki Sigöldustöðvar

Unnin hefur verið mannvirkjaskráning fyrir Sigöldustöð⁴.

Stöðvarhús

Varðveislugildi stöðvarhúss er hátt. Verndarflokkur: „Lagt er til að mannvirkið njóti verndar í rauðum flokki: Einstök hús, húsaraðir og götumyndir sem lagt er til að vernda með hverfisvernd í deiliskipulagi⁵“, sbr. verndarflokka sem skilgreindir eru af Minjastofnun fyrir húsakannanir.

Út frá mannvirkjaskráningunni eru settir eftirfarandi skilmálar um breytingar og stækkun á stöðvarhúsi:

- Komi til breytinga á ytra eða innra byrði mannvirkja er lagt til að byggt sé á upphaflegu efnis- og litavali og frágangsdeilum. Stækkun stöðvarhúss eða nýbygging skal byggja á upphaflegu efnis- og litavali og frágangsdeilum.

Inntaksmannvirki, botnlokuhús og yfirfall

Varðveislugildi mannvirkja er miðlungs. Verndarflokkur: „Lagt er til að mannvirkið njóti verndar í rauðum flokki: Einstök hús, húsaraðir og götumyndir sem lagt er til að vernda með hverfisvernd í deiliskipulagi⁶“, sbr. verndarflokka sem skilgreindir eru af Minjastofnun fyrir húsakannanir.

Út frá mannvirkjaskráningunni eru settir eftirfarandi skilmálar um breytingar á inntaksmannvirki, botnlokuhúsi og yfirfalli:

- Komi til breytinga á ytra eða innra byrði mannvirkja er lagt til að byggt sé á upphaflegu efnis- og litavali og frágangsdeilum.

Önnur mannvirki

Yfirfall hefur miðlungs verndargildi. Tengivirki og skúr hafa lágt verndargildi. Þessi mannvirki eru ekki skráð í verndarflokk.

3.3 Samgöngur

Aðkoma að stöðvarhúsi Sigöldustöðvar er af Sprengisandsleið nr. 26, um Fjallabaksleið nyrðri nr. 208 og um núverandi aðkomuveg af henni. Aðkoma að stíflu og yfirfalli er af Fjallabaksleið nyrðri.

Á uppdrætti er hluti vega skilgreindur sem vinnuvegir og eru þeir einungis ætlaðir fyrir umferð vegna eftirlits, þjónustu og viðhalds á mannvirkjum. Bílastæði eru við hús, innan lóða og sýnd á deiliskipulagsuppdrætti.

⁴ (Anna María Bogadóttir 2019).

⁵ (Anna María Bogadóttir 2019).

⁶ (Anna María Bogadóttir 2019).

3.4 Efnistaka

Gert er ráð fyrir að uppgröftur úr pípuskurði og grunnni stöðvarhúss nýtist sem fyllingarefni yfir pípu og fyllingu að stöðvarhúsi. Í dag er haugsett efni sunnan við frárennisskurðinn og getur það nýst sem fyllingarefni og í vegi og plön. Ef þörf verður á grjóti þá er haugsett grjót í námu E72 sunnan við Tungnaá.

Ef uppgröftur nýtist ekki skal hann nýttur til landmótunar og svæðið grætt upp að framkvæmdum loknum.

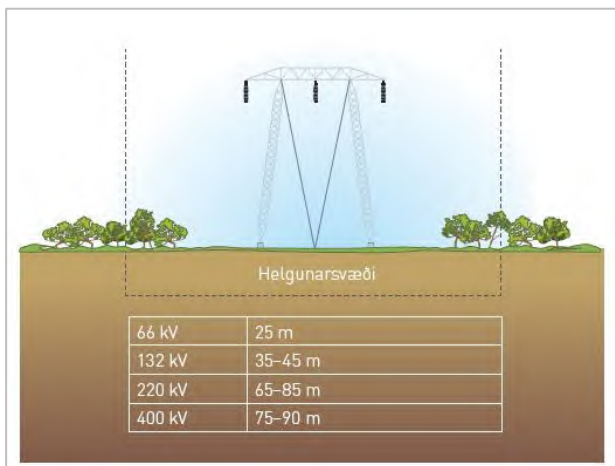
3.5 Veitur

3.5.1 Rafveita

Að og frá Sigöldustöð liggja nokkrar háspennulínur.

TAFLA 2. Háspennulínur.

HEITI	STEFNA
Sigöldulína 2	Liggur frá Sigölduvirkjun að Hrauneyjafossvirkjun, stærð 220 kV.
Sigöldulína 3	Liggur frá Sigölduvirkjun að Búrfellsvirkjun, stærð 220 kV.
Sigöldulína 4	Liggur frá Sigölduvirkjun að Prestbakka á Síðu, stærð 132 kV.
Vatnsfellslína 1	Liggur frá Vatnsfellsvirkjun að Sigölduvirkjun, stærð 220 kV.

MYND 5. Helgunarsvæði háspennulína skv. staðli ÍST EN 50341-3-12:2001.

3.5.2 Vatnsból

Vatnsból er sýnt á deiliskipulagsupprætti og afmarkað vatnsverndarsvæði umhverfis það. Öflun neysluvatns og frágangur vatnsveitu skal vera í samræmi við reglugerð um neysluvatn nr. 536/2001 og reglugerð um varnir gegn mengun vatns nr. 796/1999 m.s.br.

3.5.3 Fráveita

Núverandi rotþró er sýnd á deiliskipulagsupprætti. Frágangur og gerð rotþróar og frárennislagna skal vera í samræði við Heilbrigðiseftirlit Suðurlands. Tryggja skal aðkomu að rotþró til tæmingar. Um fráveitu gildir reglugerð um fráveitur og skólþ nr. 798/1999, með síðari breytingum.

3.6 Sorp

Allt sorp er flutt í Búrfellsstöð og flokkað þar. Skipulag sorpmála fer eftir reglum sveitarfélagsins hverju sinni.

3.7 Regnvatn

Bent er á þann kost að veita vatni af húspökum beint niður í jarðveginn. Koma má fyrir malarpúða undir yfirborði, sem getur tekið við yfirborðsvatni í rigningum og leysingum þannig að yfirborðsvatn seytili smám saman út í jarðveginn og niður í grunnvatnið. Notast má við hefðbundnar þakvatnslagnir við að beina vatninu að malarpúðanum.

4 ALMENNIR BYGGINGARSKILMÁLAR

4.1 Hönnun og upprættir

Húsagerðir eru frjálstar að öðru leyti en því sem mæliblöð, skilmálar þessir, byggingarreglugerð og aðrar reglugerðir segja til um. Á aðaluppráttum skal sýna skipulag lóðar í aðalatriðum og fyrirkomulag bygginga á lóðinni.

4.2 Mæliblöð

Á mæliblöðum skal sýna stærð lóðar, lóðamörk, byggingareit húsa og bílastæði.

4.3 Frágangur lóða og umgengni

Þess skal gætt að spilla ekki eða raska landi að óþörfu. Umgengni skal vera til fyrirmyndar og skal ávallt halda svæðinu sem snyrtilegustu. Að framkvæmdum loknum skal aðlaga land að landinu umhverfis og færa í sem upprunalegast horf. Við framkvæmdir skal haft í huga að þær leiði ekki til jarðvegsrofs eða raski gróðri.

Ef útilýsing er á staðnum skal hún vera lágstemmd og ljósi beint niður.

5 UMHVERFISMATSSKÝRSLA

Við gerð deiliskipulags skal, skv. gr. 5.4 í skipulagsreglugerð nr. 90/2013, meta líkleg áhrif af fyrirhuguðum framkvæmdum og starfsemi á aðliggjandi svæði og einstaka þætti áætlunarinnar sjálfrar svo sem á vistkerfi, auðlindir, landslag, ásýnd, útsýni, varðveislugildi og svipmót byggðar og einstakra bygginga o.fl. umhverfisþætti eftir því sem efni skipulagsins gefur tilefni til.

Við mat á umhverfisáhrifum er notast við þá skilgreiningu á vægi áhrifa sem koma fram í leiðbeiningum Skipulagsstofnunar um flokkun umhverfisþátta, viðmið, einkenni og vægi. Þar eru umhverfisáhrif skilgreind sem: „*Samheiti fyrir samfélag, heilbrigði manna, dýr, plöntur, líffræðilega fjölbreytni, jarðveg, jarðmyndanir, vatn, loft, veðurfar, eignir, menningararfleifð, þ.m.t. byggingarsögulegar og fornleifafræðilegar minjar, og landslag og samspil þessara þátta*“⁷. Þegar breytingar verða á umhverfinu af mannavöldum er talað um umhverfisáhrif. Matinu er ætlað að upplýsa um möguleg áhrif af stefnu skipulagsins og finna leiðir til að draga úr mögulegum neikvæðum umhverfisáhrifum. Umhverfisáhrif geta verið jákvæð, neikvæð, óveruleg/engin eða óviss.

5.1 Matsskylda

Bygging orkuvera með 10 MW uppsett rafafli eða meira er háð mati á umhverfisáhrifum (liður 3.02), og allar breytingar eða viðbætur við framkvæmdir sem tilgreindar eru í flokki A þegar breytingin eða viðbótin sjálf fer yfir þau viðmið sem flokkur A setur (liður 13.01) skv. viðauka 1 í lögum um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021. Framkvæmdir eru umhverfismatsskyldar og er unnið að umhverfismati fyrir stækkun Sigöldustöðvar.

5.2 Matsspurningar og viðmið

Stefna deiliskipulagsins og líkleg áhrif hennar verða metin út frá þáttum í töflu 3. Þar sem fyrirhugaðar framkvæmdir ná einungis til Ásahrepps þá er stefna í aðalskipulagi Rangárþings ytra ekki notuð sem umhverfisviðmið.

TAFLA 3. Umhverfisþættir, helstu matsspurningar og viðmið.

UMHVERFISÞÁTTUR	UMHVERFISVIÐMIÐ	MATSSPURNINGAR
Land og landslag <i>Landslag.</i> <i>Ósnortið/náttúrulegt yfirbragð.</i> <i>Jarðmyndanir.</i> <i>Jarðvegur – jarðvegsrof.</i> <i>Víðerni.</i> <i>Ásýnd og sjónræn áhrif.</i>	Aðalskipulag Ásahrepps 2020-2032. <ul style="list-style-type: none">Virkjanir taki tillit til umhverfisins og rask á framkvæmdatíma verði eins lítið og mögulegt er. Að framkvæmdum loknum verði landið aðlagð að landi umhverfis.Gerð er krafa um vandaðan frágang mannvirkja og að raskað svæði falli sem best að aðliggjandi landi.Leitast verður við að vernda víðerni og viðhalda lítt snortnu yfirbragði hálendisins.	Hefur stefnan áhrif á landslag og ósnortið/náttúrulegt yfirbragð svæðisins? Hefur stefnan áhrif á jarðmyndanir? Skerðir stefnan víðerni? Hefur stefnan áhrif á ásýnd svæðis?

⁷ (Skipulagsstofnun 2007).

UMhverfisþáttur	UMhverfisviðmið	Matsspurningar
	<p>Landsskipulagsstefna 2015-2026.</p> <ul style="list-style-type: none"> Áhersla er á verndun víðerna, landslagsheilda, mikilvægra vistgerða, gróðurlenda og menningarminja. Mannvirki og umferð hafi lágmarksáhrif á víðerni og óbyggðaupplifun. 	
<p>Gróður og dýr <i>Gróðurlendi og vistkerfi</i> <i>Búsvæði dýra.</i></p>	<p>Aðalskipulag Ásahrepps 2020-2032.</p> <ul style="list-style-type: none"> Virkjanir taki tillit til umhverfisins og rask á framkvæmdatíma verði eins lítið og mögulegt er. Að framkvæmdum loknum verði landið aðlagð að landi umhverfis. Raskist gróið land vegna framkvæmda skal að lágmarki ígildi þess gróðurs sem tapast grætt upp. <p>Landsskipulagsstefna 2015-2026.</p> <ul style="list-style-type: none"> Áhersla á verndun víðerna, landslagsheilda, mikilvægra vistgerða, gróðurlenda og menningarminja. 	<p>Hefur stefnan áhrif á gróður og vistkerfi? Hefur stefnan áhrif á búsvæði dýra?</p>
<p>Heilbrigði <i>Mengun og hávaði.</i></p>	<p>Aðalskipulag Ásahrepps 2020-2032.</p> <ul style="list-style-type: none"> Öll mannvirki á hálendi skulu hafa fráveitu sem viðurkennd er af heilbrigðiseftirliti. <p>Landsskipulagsstefna 2015-2026 og viðauki við hana.</p> <ul style="list-style-type: none"> Skipulag byggðar og landnotkunar stuðli að heilnæmu og öruggu umhverfi. 	<p>Er hætta á mengun eða hávaða vegna stefnu skipulagsins?</p>
<p>Samfélag <i>Orkuvinnsla.</i> <i>Atvinnulíf.</i></p>	<p>Aðalskipulag Ásahrepps 2020-2032.</p> <ul style="list-style-type: none"> Stefna um stækkun núverandi virkjana. <p>Landsskipulagsstefna 2015-2026 og viðauki við hana.</p> <ul style="list-style-type: none"> Orkulindir verði nýttar með sjálfbærni og umhverfisvernd að leiðarljósi, sérstaklega m.t.t. verndunar víðerna. 	<p>Stuðlar stefnan að meiri raforkuframléiðslu? Stuðlar stefnan að betri nýtingu á núverandi virkjana- og veitumannvirkjum? Hefur stefnan áhrif á atvinnutækifæri?</p>
<p>Náttúru- og menningarminjar og mannvirki <i>Friðlýst svæði eða svæði á náttúruminjasrá.</i> <i>Hverfisvernd.</i> <i>Fornminjar.</i></p>	<p>Aðalskipulag Ásahrepps 2020-2032.</p> <ul style="list-style-type: none"> Leitast verði við að varðveita sögu-, náttúru- og menningarminjar og bæta upplýsingar um þær. <p>Landsskipulagsstefna 2015-2026.</p> <ul style="list-style-type: none"> Skipulag stuðli að verndun og varðveislu sérstæðrar náttúru, menningar, menningarminja og sögu. 	<p>Hefur stefnan áhrif á verndun og viðhald mannvirkja? Hefur stefnan áhrif á verndarsvæði? Hefur stefnan áhrif á fornminjar?</p>

5.3 Valkostir og umhverfisáhrif þeirra

Í umhverfismati ber að fjalla um þá valkosti sem til greina koma og meta líkleg umhverfisáhrif þeirra. Bornir eru saman þeir valkosti sem fjallað er um hér á eftir og lagt mat á líkleg áhrif hvers þeirra.

Fyrirhuguð uppbygging er í samræmi við stefnu í aðalskipulagi.

Valkostir

Stefna í deiliskipulagi: Út frá niðurstöðu mannvirkjaskráningar eru settir skilmálar fyrir mannvirki Sigöldustöðvar. Heimilt er að stækka stöðina í 215 MW með aflaukningu á vélum og nýjum vélum.

Heimilt er að lengja núverandi stöðvarhús um allt að 30 m, eða byggja nýtt stakstætt hús. Viðbygging eða nýbygging skal að öllu leyti taka mið af útliti og yfirbragði núverandi stöðvarhúss. Heimilt er að breikka frárennisskurð næst stöðvarhúsinu og allt að 200 m út frá því. Heimilt er að byggja yfir tengivirki og skal byggingin taka mið af útliti og yfirbragði stöðvarhúss.

Núll-kostur, eða núverandi staða: Mannvirki breytast ekki og ekki er gert ráð fyrir meiri raforkuframleiðslu.

Umhverfisáhrif valkosta

Stefna deiliskipulagstillögu

Áhrif á land og landslag eru neikvæð. Mannvirki eru frekar stór og hafa áhrif á ásýnd svæðisins. Með stækkun stöðvarhúss verða áhrifin enn meiri. Áhrifin eru þó staðbundin þegar ekið er fram hjá þeim um Fjallabaksleið nyrðri og líta ber til þess að svæðinu hefur þegar verið raskað með mannvirkjagerð. Stefnan hefur engin áhrif á jarðmyndanir og víðerni eru skert vegna núverandi mannvirkja.

Áhrif á gróður eru neikvæð. Svæðið umhverfis stöðvarmannvirki hefur verið grætt upp á undanförunum árum. Búast má við að gróður raskist við stækkun stöðvarhúss. Settir eru skilmálar um að lágmarka rask á landi á framkvæmdatíma og að ef gróður raskast þá skuli samsvarandi svæði grætt upp.

Áhrif á heilbrigði eru óveruleg. Búast má við einhverjum hávaða á framkvæmdatíma en engin búseta er á svæðinu og áhrif því óveruleg.

Áhrif á samfélag eru jákvæð. Heimild er fyrir meiri raforkuframleiðslu með aflaukningu á vélum, stækkun stöðvarhúss/byggingu nýs húss og nýjum vélum. Með því verður raforkuframleiðsla meiri og betri nýting fæst á núverandi virkjana- og veitumannvirkjum. Meðan á framkvæmdum stendur verða til ný atvinnutækifæri.

Stefnan hefur jákvæð áhrif á mannvirki. Settir eru skilmálar um verndun og viðhald núverandi mannvirkja og að ný mannvirki skuli taka mið af þeim þannig að heildar yfirbragð mannvirkja verði samræmt.

Núll-kostur, eða núverandi staða

Áhrif á land og landslag eru neikvæð. Mannvirki eru frekar stór og hafa áhrif á ásýnd svæðisins. Áhrifin eru þó staðbundin þegar ekið er fram hjá þeim um Fjallabaksleið nyrðri. Stefnan hefur engin áhrif á jarðmyndanir og víðerni eru skert vegna núverandi mannvirkja.

Stefnan hefur jákvæð áhrif á samfélag. Möguleiki er að framleiða meiri raforku í núverandi stöðvarhúsi ef gerðar eru breytingar innanhúss.

Að öðru leyti hefur núverandi staða óveruleg áhrif á umhverfispætti.

5.3.1 Niðurstaða

Stefna deiliskipulagsins fellur vel að markmiðum aðalskipulags. Til dæmis hvað varðar að efla raforkuframleiðslu. Settir eru skilmálar fyrir Sigöldustöð um viðhald mannvirkja og almennt skilmálar um að gæta skuli samræmis í útliti bygginga, ný mannvirki falli sem best að landi, þau séu látlaus og gengið vel frá þeim. Ný mannvirki skerða ekki víðerni þar sem þau eru innan áhrifsvæðis núverandi mannvirkja.

6 SKIPULAGSFERLI, KYNNING OG SAMRÁÐ

Deiliskipulagstillagan er unnin og kynnt skv. 41. gr. skipulagslaga.

Deiliskipulagstillagan var unnin í samráði verkkaupa og sveitarfélögin Ásahrepp og Rangárþing ytra. Samráð var við Forsætisráðuneytið þar sem svæðið er innan þjóðlendu.

6.1 Skipulagslýsing

Umsagnir um skipulagslýsingu bárust frá eftirtöldum aðilum: Forsætisráðuneytinu, Umhverfisstofnun, Vegagerðinni, Heilbrigðiseftirliti Suðurlands og Skipulagsstofnun. Við vinnslu deiliskipulags var tekið tillit til athugasemda, eftir því sem við átti.

6.2 Umsagnaraðilar deiliskipulagstillögu

Óskað verður eftir umsögnum um deiliskipulagstillöguna frá eftirtöldum aðilum:

- Skipulagsstofnun
- Forsætisráðuneytið
- Umhverfisstofnun
- Heilbrigðiseftirlit Suðurlands
- Minjastofnun Íslands
- Vegagerðin
- Landsnet

6.3 Skipulagsferli

Skipulagslýsing kynnt í júní og júlí 2022

Deiliskipulagstillaga auglýst í lok árs 2022.

Deiliskipulag tekur gildi á vormánuðum 2023.

7 HEIMILDIR

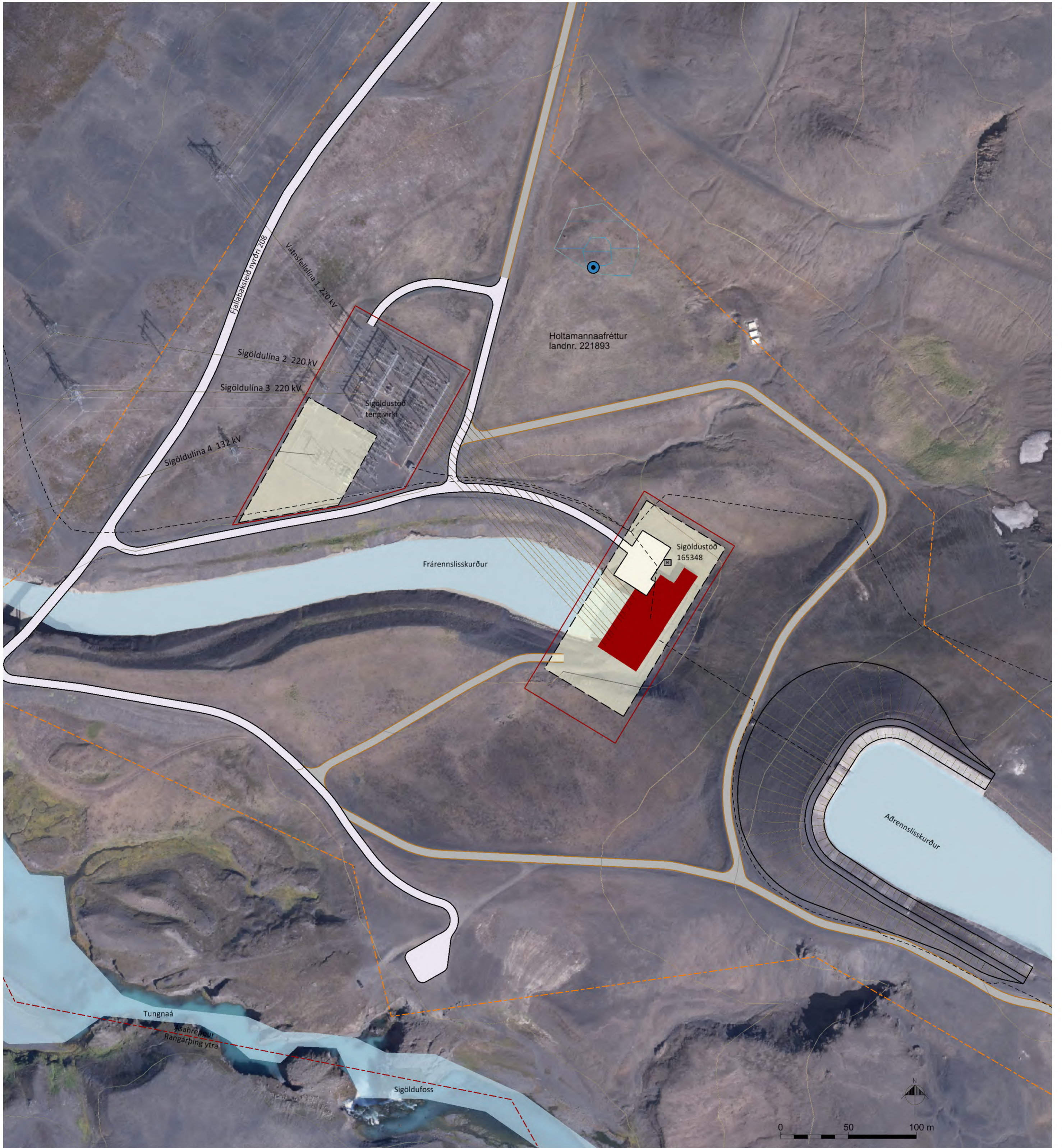
Alþingi Íslands. 1998. *Lög Um Þjóðlendur Og Ákvörðun Eignarlanda, Þjóðlendna Og Afrétta Nr. 58/1998*. Ísland.

Guðný Gerður Gunnarsdóttir. 2017. "Verndarsvæði í Byggð. Tillaga Og Greinargerð." Leiðbeiningar Minjastofnunar Íslands 3. Minjastofnun Íslands.
http://www.minjastofnun.is/media/leidbeiningarit/Verndarsvaedi_greinargerd_leidbeiningar_utgafa1_03032017.pdf.

Kristjana Vilhjálmsdóttir, Ragnheiður Gló Gylfadóttir. 2021. "Deiliskráning Við Hrauneyjar, Sigöldu Og Vatnsfell." FS859-21371. Fornleifastofnun Íslands.

Skipulagsstofnun. 2007. "Leiðbeiningar Um Umhverfismat Áætlaða." <http://www.skipulag.is/media/pdf-skjol/aaetlanamat.pdf>.

Úrbanistan. 2019. "Aflstöðvar Þjórsár- Og Tungnaárvæðis - Mannvirkjaskráning."

DEILISKIPULAGSUPPRÁTTUR

SKÝRINGAR

- Lóðamörk
- Byggingareitur
- Hús og önnur steipt mannvirki
- Vegir
- Vinnuvegir
- Bilastæði
- Stífla
- Vatnsból
- Hreinsivirki
- Háspennulína
- Sveitarfélagamörk
- Skipulagssvæði

SKIPULAGSGÖGN

Deiliskipulagsuppráttur fyrir stöðvarhús og tengivirki í mkv. 1:2.000.
Deiliskipulagsuppráttur fyrir botnrás og yfirfall í mkv. 1:2.000.
Yfirlitsuppráttur deiliskipulags í mkv. 1:25.000.
Greinargerð með forsendum og umhverfismatskýrslu.

KORTAGRUNNAR

Loftmyndir frá Loftmyndum ehf.
Kortagrunnar IS50v frá LMÍ.

SAMPYKKTIR

Deiliskipulag þetta var auglýst skv. 40. og 41. gr. skipulagslaga nr. 123/2010, með síðari breytingum.

Deiliskipulagið var samþykkt af sveitarstjórn Ásahrepps _____

f.h. Ásahrepps

Deiliskipulagið var samþykkt af sveitarstjórn Rangárþings ytra _____

f.h. Rangárþings ytra

Sigöldustöð
Ásahreppur og Rangárþing ytra
Deiliskipulag - uppráttur 1 af 4

VERK:	BLADSTÆRD:	UNNIÐ:	RÝNT:
1611-302	A2	IS	SOS

MÆLIKVARÐI:	DAGS:	DAGS.BREYT:
1:2000	21.11.2022	---

SAMPYKKT: **TILLAGA**

SKÝRINGAR

- Lóðamörk
- Hús og önnur steipt mannvirki
- Vinnuvegir
- Stífla
- Skipulagssvæði

SKIPULAGSGÖGN

Deiliskipulagsuppráttur fyrir stöðvarhús og tengivirki í mkv. 1:2.000.
Deiliskipulagsuppráttur fyrir botnrás í mkv. 1:2.000.
Deiliskipulagsuppráttur fyrir yfirfall í mkv. 1:2.000.
Yfirlitsuppráttur deiliskipulags í mkv. 1:25.000.
Greinargerð með forsendum og umhverfismatskýrslu.

KORTAGRUNNAR

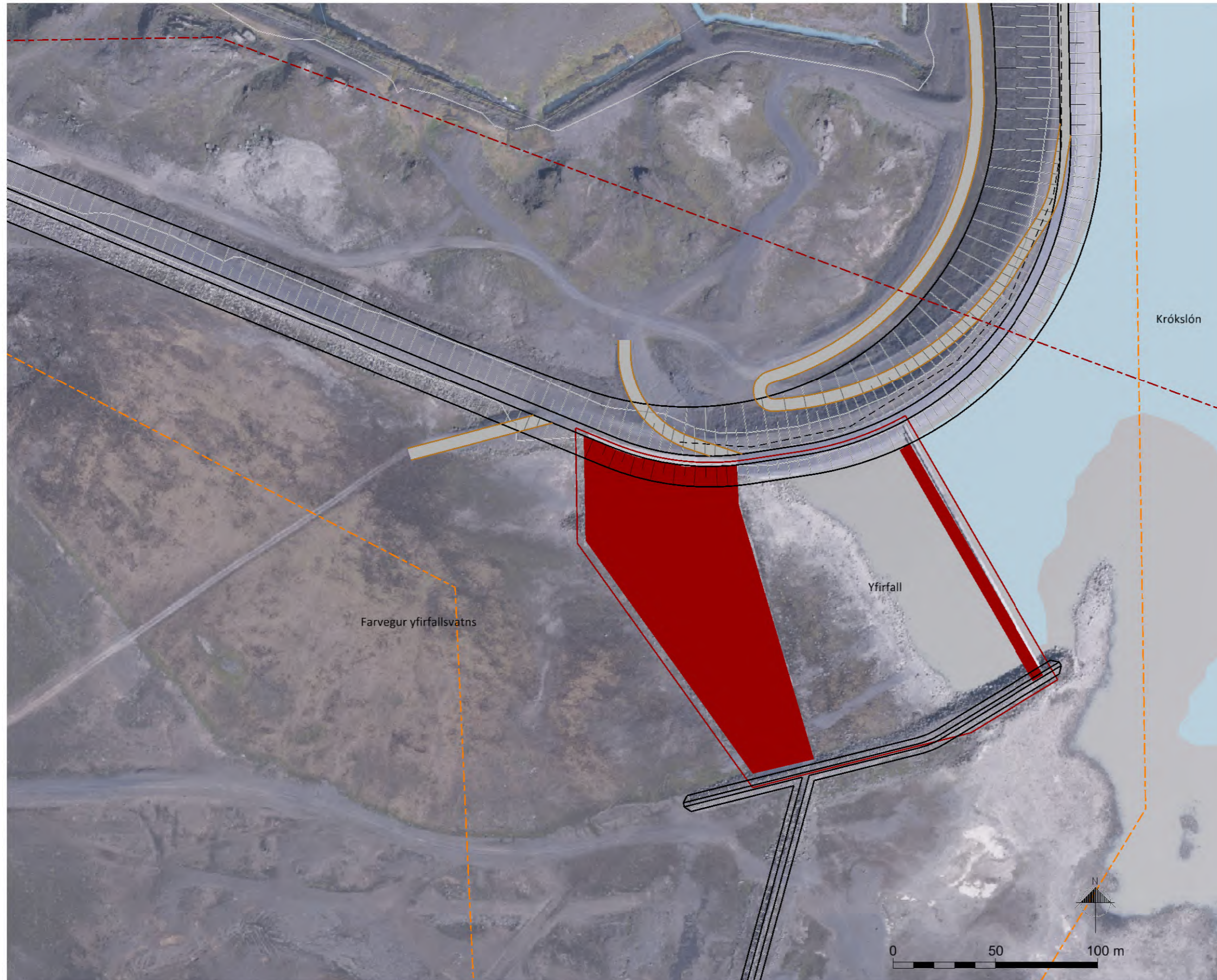
Loftmyndir frá Loftmyndum ehf.
Kortagrunnar IS50v frá LMÍ.

Sigöldustöð
Ásahreppur og Rangárþing ytra
Deiliskipulag - uppráttur 2 af 4

VERK:	BLADSTÆRD:	UNNID:	RÝNT:
1611-302	A3	IS	SOS
MÆLIKVARÐI:	DAGS:	DAGS.BREYT:	
1:2000	21.11.2022	---	

SAMPYKKT: **TILLAGA**

SKÝRINGAR

- Lóðamörk
- Steypt mannvirki
- Vinnuvegir
- Stífla
- Sveitarfélagsmörk
- Skipulagssvæði

SKIPULAGSGÖGN

Deiliskipulagsuppráttur fyrir stöðvarhús og tengivirki í mkv. 1:2.000.
Deiliskipulagsuppráttur fyrir botnrás í mkv. 1:2.000.
Deiliskipulagsuppráttur fyrir yfirfall í mkv. 1:2.000.
Yfirlitsuppráttur deiliskipulags í mkv. 1:25.000.
Greinargerð með forsendum og umhverfismatskýrslu.

KORTAGRUNNAR

Loftmyndir frá Loftmyndum ehf.
Kortagrunnar IS50v frá LMÍ.

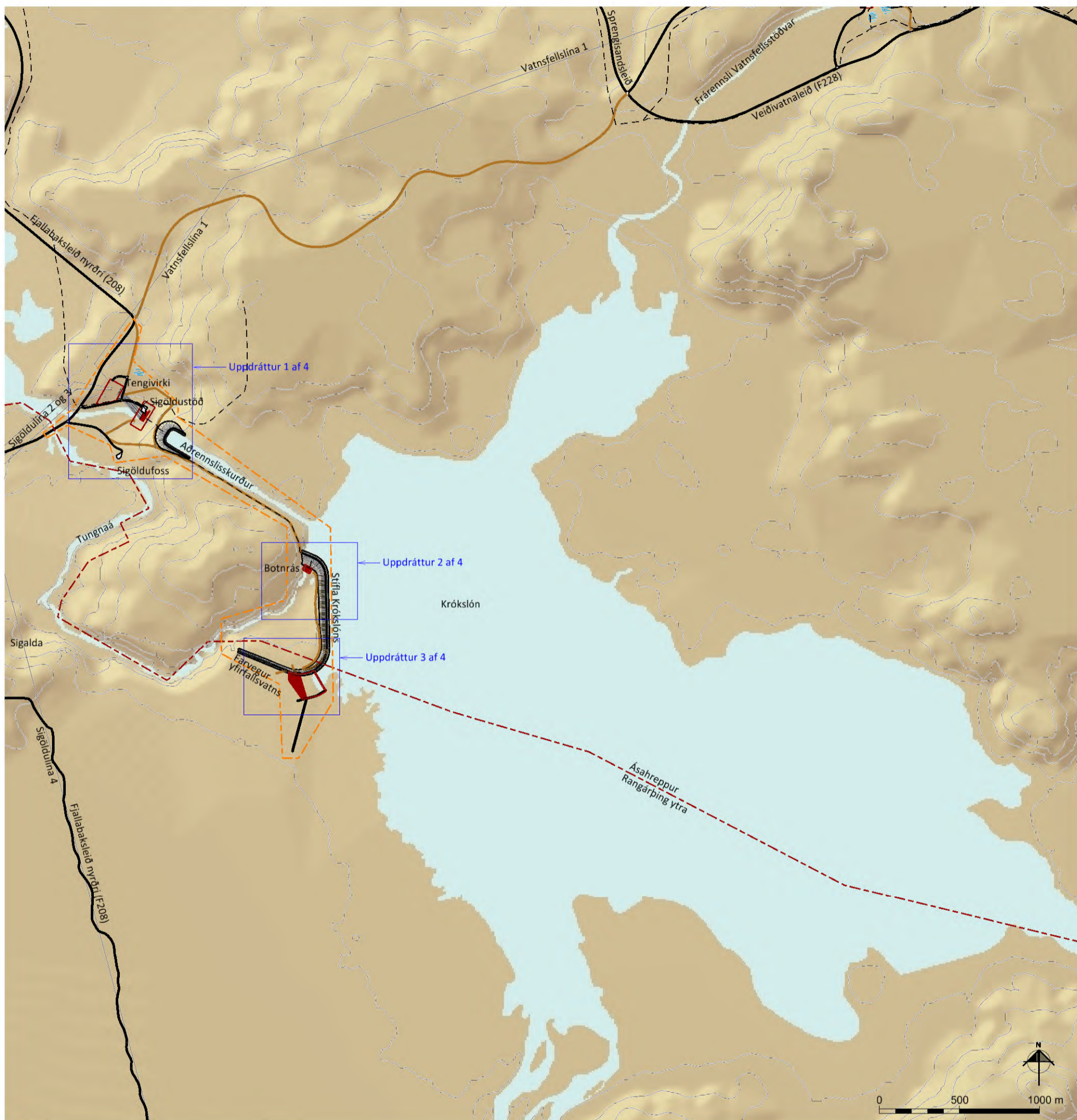

Sigöldustöð
Ásahreppur og Rangárþing ytra
Deiliskipulag - uppráttur 3 af 4

VERK:	BLADSTÆRD:	UNNIÐ:	RÝNT:
1611-302	A3	IS	SOS

MÆLIKVARÐI:	DAGS:	DAGS.BREYT:
1:2000	21.11.2022	---

SAMPYKKT: **TILLAGA**

YFIRLITSUPPDRÁTTUR DEILISKIPULAGS

SKÝRINGAR

- Lóðamörk
- Hús og önnur steypd mannvirki
- Vegir
- Vinnuvegir
- Stífla
- Háspennulína
- Sveitarfélagamörk
- Skipulagssvæði

SKIPULAGSGÖGN

Deiliskipulagsuppdráttur fyrir stöðvarhús og tengivirki í mkv. 1:2.000.
 Deiliskipulagsuppdráttur fyrir botnrás í mkv. 1:2.000.
 Deiliskipulagsuppdráttur fyrir yfirfall í mkv. 1:2.000.
 Yfirlitsuppdráttur deiliskipulags í mkv. 1:25.000.
 Greinargerð með forsendum og umhverfismatskýrslu.

KORTAGRUNNAR

Loftmyndir frá Loftmyndum ehf.
 Kortagrunnar IS50v frá LMÍ.

Sigöldustöð
 Ásahreppur og Rangárþing ytra
 Yfirlitsuppdráttur deiliskipulags, uppdráttur 4 af 4

VERK:	BLADSTÆRÐ:	UNNIÐ:	RÝNT:
1611-302	A3	IS	SOS
MÆLIKVARDI:	DAGS:	DAGS.BREYT:	
1:25.000	21.11.2022	---	

SAMPYKKT: **TILLAGA**